

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Imák és beszédek. Elmondattak az unitárius vallásközönségnek 1883-ban Vargyason tartott zsinati főtanácsa alkalmával. I. Ima, a zsinat előestéjén Gyöngyösi Istvántól. II. Az imádkozásról, zsinati ima és beszéd. Csegezi Lászlótól. III. Intés és buzdítás. Zsinat-üdvözlő beszéd. Ferencz Józseftől. IV. Előkészítő beszéd és imák az uri szent vacsorához. Raffaj Domokostól. V. A lelkész Isten profétája. Papszentelési ima és beszéd. Boros Györgytől. VI. Ti vagyatok a földnek savaival és a világnak világosságai. Új lelkészeket felavató beszéd. Ferencz Józseftől. VII. Bezáró ima. Gyöngyösi Istvántól. E beszédekről már volt alkalmunk múlt évi 5-ik füzetünkben a zsinati főtanácsról szóló leírásban ismertetőleg szólni. S itt csak annak kifejezésére szorítokozunk, hogy más egyházi lapok is elismerő méltánylatban részesítették azokat. Az illető egyházkör igen helyesen cselekedett, hogy kiadásuk iránt lépéseket téve a nyilvánosságra jutást első sorban eszközölte. Egyházi irodalmunk ezáltal egy újabb értékes füzettel gazdagodott. Ajánljuk t. olvasóink becses figyelmébe. Ára 30 kr. Kapható szerkesztőségünknel.

A keresztény Unitárius Vallás ismertetése. Irta egy protestans. E czim alatt egy kis füzet jelent meg Budapest és küldetett be hozzánk, mely az unitárius vallást a következő pontok alatt ismerteti: I. Az unitárius vallás. II. Az unitárius vallás alapja a biblia. III. Az unitárius vallás ésszerűsége. IV. Különbségek az unitárius és a többi vallások közt. V. A vallási külformák. VI. A lélek halhatatlansága. VII. Az unitárius vallás története. VIII. Az ünnepek. IX. Házasság és keresztelés. X. Az unitárius egyház szervezete. XI. Az unitárius vallás törvényesen bevett vallás. A mennyire egy 15 lapra terjedő füzetben az unitárius vallást ismertetni lehet, elég jól van ismertetve. A füzet röviden kellő tájékozást nyújt az unitárius egyház főbb hitelveiről, szertartásairól és néhány vonásban történetéről is. Ára 10 kr.

Magyar Plutarch. Új Magyar Athenás. Újabbkori magyar protestans egyházi írók életrajz gyűjteménye. Gyűjté Sz. Kiss Károly V. füz. E füzet Liedemann Mártontól Péczely Józsefíg jön le ref. és luth. egyházi írók életrajzával. E hasznos vállalatot ajánljuk pártfogásba. Egy füzet ára 50 kr. Megjelenik Aigner Lajos kiadványában.

A Debreczeni Protestans Lap új évtől kezdve Tanügyi melléklettel jelenik meg. Az utóbbi minden hónapban egyszer jön másfél iven. Előfizetési ár együtt 5 frt. A Tanügyi Mellékletre külön 1 frt 20 krajczár.

Az Egyházi és Iskolai Szemle, mely Nagy-Enyeden Dr.

Bartók György szerkesztésében jelent meg, a múlt év végén megszűnt nyolcz évi fennállás után. Ha jól emlékszünk e lap a Kovács Albert „Egyházi Szemléjé“-ből, jött volt létre s főleg tudományos czélből indult meg. S csakugyan néhány érdemes dolgozótársa tollából több jeles czikket is közölt hasábjain, de idővel a napi kérdések tárgyalásának is nagy tért engedett és éles polemiákat vitt, főleg a Bethlen főtanoda ügyeit illetőleg. Sajnáljuk, hogy épen akkor szűnt meg, a mikor a harcok lezajolván, egészen tudományos czéljának szentelhetne volna magát.

Unitárius kis könyvtár. Szerk. Derzsi Károly budapesti unitárius lelkész II. ker. Főútcza 8. sz. X. füzet, ára 5 kr. Tartalom: „Az elvitt istenek“ Walters W. Frank után, és „Miért járok én az unitáriusok istentiszteletére?“

A kinek az Isten észet és okosságot adott, hogy gondolkozzék, szívet, hogy szeressen, annak keresni kell az igazságot, hogy megtalálván, szeretesse azt önmagáért. E feladat főleg az egyházi, illetőleg vallásos dolgokban felette nehéz. Az emberek inkább elismerik a régiek által használt öltönyt, mivel már meg van, hogysem számot vetnének önmagukkal és meggyőződjenek arról, hogy az sem lelkök, sem szívük szükségéit nem fedezi. Innen van az, hogy sokan a kereszténység régi formáihoz, bármily kevéssé találjanak is azok a mai kor gondolkozásához, oly hűségesen és annyira ragaszkodnak, holott átláthatnák, hogy az istenek, kiket imádnak, bálványok, holott érezhetnék, hogy saját emberi természetük olyanra utalja, a mely a lélek szükségéit is kielégítheti, a mely imádásra méltó. — A lélek emez állapotát rendkívül éles elmével rajzolja az első közlemény írója, ki maga is — tudomásunk szerint — megküzdött azzal, mignem oly helyre juthatott, a hol szíve nyugtot s lelke táplálékot talált.

Az Unitárius Kis Könyvtár szerkesztője helyes tapintattal egy oly czikket közöl második helyen, a melyben egy ember azt mondja el, hogy miért hagyta el az orthodox hitet, melyben felnevelték, s miért lett unitárius. Okai röviden ezek: 1) mert az unitáriusok csak a bibliát fogadják el a ker. hit alapjául; 2) mert nem a „háromságot“ tanítják, melynek a bibliában semmi alapja nincs, hanem az Istenség oszthatlan egységét, a melyet a biblia számtalan helyen nyíltan és érthetően tanít; 3) mert nem fogadják el az eredendő bűn tanát, mivel az nem fér össze az Isten jóságával és szeretetével, s mivel csak a biblia félremagyarázásán alapszik; 4) mert jobbnak tartják Istent, hogysem elhihetnék, hogy ő valakit kiválasztott volna jóra avagy kárhozatra és 5) mert nem hirdetik amaz igazságtalan tant, hogy az istenség második személye magára vette volna az emberek bűneit, hogy azért meghaljon. Általában kitünő és épületes tartalmú füzet, melyből a kételkedő sok vigaszt, a hívő pedig sok táplálékot merithet. Bs.

Dávid király zsoltárkönyve az öt héber eredeti szöveg alapján a legjelesebb értelmezők és fordítások s főleg a vulgata egybevetésével versek írta Kálmán Károly 1883.

E csinos kiállításu műben a 150 zsoltár más meg más alakban válogatott szavakkal, lelkiismeretes gondnal s költői emelkedettséggel van kidolgozva. Azonban fordító a költemények alakját teljesen mellőzi s legtöbb helyen oly merész átalakítást enged meg, a mi az értelemnek ártalmára van és a szellemet egészen előli, mint péld. a két első zsoltárban, melyek közül az el-

sónél mi sokkal sikerültebbnek tartjuk a régi fordítást, mely zsolttáros könyveinkbe fel van véve. Nézetünk szerint szerző nem váltotta be egészen, a mit előszavában ígért, hogy semmi szépet ki nem hagy, mert már az elsónél is az eredeti szöveg tartalmából sok hiányzik. Nagy hátrányára van egy-egy éneknek a sok erőltetett és csinált szó, milyenek „gabna szóratán“, „zöld pástokon“, „mindegyre éledő virági ép-üden fakadnak.“ Ennél még nagyobb hibája az, hogy ארני יהוה, כשיח, יהוה szavakat több helyen „Krisztus“-nak fordította, mivel ez egy oly történelmi személyhez csatolt név, a kiről a zsolttár-író eo ipso nem beszélhetett. Zavaró az is, hogy יהוה-t néhol Jahveh, több helyen pedig Jehovának fordítja, a mely cserét még más tulajdonnevekkel is megtesz. Előttünk teljesen megfoghatatlan, hogy mi volt a fordító célja az ajánlás eme szavaival: A testté lett igének, Dávid fiának, Jézus Krisztusnak, Urannak, Istenemnek imádatom jeléül!“ Azonban a lelkiismeretes, nemes célú és kétségen kívül nagy munkáért elismeréssel vagyunk a magunk részéről is. Bs.

„Miket ne olvassunk?“ E czim alatt egy csinos fűzetke jelent meg, Székely Jánostól Kolozsvárt, melynek kiindulásául Kossuth Lajos nagy hazánkfiának az a levele szolgál, a melyet ezelőtt egy évvel a „Petőfi-társaság“ titkárához intézett volt, s a melyben kijelölni óhajtja, hogy mi az, a mitől az olvasó közönségnek óvakodni kell? Szerző ennek alapján éles és méltán megérdemlett bírálat alá veszi azon idegen és rossz irányu regényeket, melyek mai napság oly nagy keletnek örvendenek, de melyek az izlés megrontói s a léleknek a helyes útról való eltérítői. Vád alá helyezi a a divatlapokat is, különösen a boritékaikon megjelenő ferde czikkeért az anyákat, amazokért pedig a társadalmat vádolja. Mi részünkről, egyfelől azért, mert szerző állításait a tapasztalat teljesen igazolja, másfelől azért, mert tárgyát lelkiismeretesen kezeli, elismeréssel adózunk a szerzőnek s művének minél nagyobb elterjedést óhajtunk. A fűzet kapható Stein Jánosnál ára 30 kr. f.

KÜLÖNFÉLÉK.

Keshub Chunder Sen. Keshub Chunder Sen, India nagy vallási reformatora f. évi jan. 8-án alig 45 éves korában bevégezte földi pályáját. India a legnagyobb fiát vesztette el benne, kinek neve Európában is ismert és tisztelt volt. Folyóiratunk is több közleményt hozott e kiváló szellem működéséről s élete nevezetesebb mozzanatairól, melyek a Brahma Samáj, a hindu theismus legújabb történelmével szorosán össze vannak forrva. Midőn pár évvel ezelőtt „Új kijelentését“ ismertettük, nem gondoltuk, hogy nemes élete ily hamar véget érjen. Az utóbbi években sok küzdelme volt egyfelől éppen az Új kijelentésben közölt nézeteiért, másfelől pedig a társadalmi reformkérdésekben felmerült nehézségek miatt. A sok munka és küzdelem végül is kimerítette erejét s élete mintegy áldozatul esett prófétaságának. Sirja fölött barátai és ellenségei együtt könnyeztek, érezve mindnyájan, hogy a kinek szelleme az örökkénytengerbe szállt, nagyobb volt mindannyijuknál. Ő valóban nagy ember is volt s nagy és nemes munkát végzett Isten ügyében és saját hazája érdekében, — s az ő élete nekünk is egy újabb bizonyosság, hogy a vallás, mely a lélekből merítettik, élő hatalom mindenhol és minden-